INDIAN JOURNAL OF HISTORY AND ARCHAEOLOGY
ISSN (e):2582-225Xwww.ijha.in
Vol-8, Issue -04,July-August, 2026
Page No,12-20
Peer -Reviewed, Refereed Journal

ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳ ಸಾಧನೆಗಳು: ಒಂದು ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ

ಡಾ.ಗಂಗಾಧರ.[1]

ಸಾರಾಂಶ:ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1108–1152ರವರೆಗೆಪ್ರಮುಖ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಬಲ್ಲಾಳನು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿರತೆ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದನು. ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಯಶಸ್ವಿ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು.ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದನು. ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದು, ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಹಾಗೂ ಜೈನಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನೀಡಿದನು.ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ದಾನ–ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪೋಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿದನು. ಹೊಯ್ಸಳ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು. ಶಾಸನಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲಗಳು ಅವನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಪದಗಳು: ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಗಳು, ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸೈನಿಕ ವಿಜಯಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಶಾಸನಾಧಾರಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ

---

[1].ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ,ಶ್ರೀಮಹದೇಶ್ವರ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ,ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪೀಠಿಕೆ: ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. 11 ರಿಂದ 14ನೇಶತಮಾನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಹೊಯ್ಸಳರು ಕರ್ನಾಟಕದಪ್ರಮುಖ ರಾಜವಂಶವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ, ತಮ್ಮಸೈನಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸುಸಂಘಟಿತ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಕಲಾ–ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯದ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿದರು. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ, ನರಸಿಂಹ, ಬಲ್ಲಾಳ ಮತ್ತು ವೀರಬಲ್ಲಾಳರಂತಹ ಅರಸರು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹಾಗೂ ಬಲವರ್ಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು.ಇವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಅರಸನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಎರಡನೆಯ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನ ಮೊಮ್ಮಗನಾಗಿದ್ದು, ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದನು. ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿಯು ಕೇವಲ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟಿದ್ದರೂ, ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು, ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪುನರ್‌ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿರತೆ ಅವನ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ದೊರೆತ ಕೊಂಕಣ, ಬಯಲುನಾಡು ಮತ್ತು ಸವಿಮಲೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಲೂರು ಪ್ರಮುಖ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಅವನ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಬೇಲೂರನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.ಇದರಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳರ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.ಅಲ್ಲದೆ, ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ದಾನಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಲವರ್ಧನೆಯು ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯದ ಸುಸ್ಥಿರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು.

ಬಲ್ಲಾಳನ ರಾಜಕೀಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು

ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಗಿಂತಲೂ ಅದರ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ; ಅವು ಎರಡನೆಯ

ವಿನಯಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಬಹುತೇಕ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ, ಬಲ್ಲಾಳನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರಂತೆ ಕೇವಲ ಸಾಮಂತ ರಾಜನಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ಹೊಯ್ಸಳರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು ಎಂಬುದನ್ನು ಶಾಸನಾಧಾರಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೂಲಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.ಹೊಯ್ಸಳರ ಪೂರ್ವದ ಅರಸರು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅಧೀನ ಸಾಮಂತರಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಸಹ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನವನ್ನು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತನಾಗಿಯೇ ಆರಂಭಿಸಿದನು.ಆದರೆ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅವನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು.ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ ಆರನೆಯವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿತ್ತು.ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಬಲ್ಲಾಳನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜನಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದಿರಬಹುದು.ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಹೊಯ್ಸಳರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೊಯ್ಸಳರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತ ಅವನು, ಅವರ ನಿಷ್ಠೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ಅವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಅನುಕೂಲಕರ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಸಳರ ನಡುವೆ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಅದು ಕಾರಣವಾಯಿತು.ಹೊಯ್ಸಳರ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ದಾಖಲೆಗಳು ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಹೋದರ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಸೈನಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವೀಕರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಅವರು ಕದಂಬರು, ಪಾಂಡ್ಯರು ಹಾಗೂ ಚಾಲುಕ್ಯರಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದ ಇತರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಮಂತರ ವಿರುದ್ಧ ಯಶಸ್ವಿ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಈ ಯುದ್ಧಗಳು ಕೇವಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳಾಗಿರದೆ, ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದವು.ಹೀಗಾಗಿ, ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಭೂವಿಸ್ತರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಬಲ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಆರಂಭವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ರಾಜಕೀಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಮುಂದಿನ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಮತ್ತು ವೀರಬಲ್ಲಾಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತಿಗೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯಾಗಿವೆ.

ಜಗದ್ದೇವನ ವಿರುದ್ಧ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕದನ

ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಯ್ಸಳರು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉದ್ವಿಗ್ನಗೊಂಡಿದ್ದವು.ಈ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಜಗದ್ದೇವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸೈನಿಕ ದಾಳಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಯುದ್ಧವು ಯಾವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸದಿದ್ದರೂ, ಬಲ್ಲಾಳನು ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘರ್ಷ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೂಲಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.ಜಗದ್ದೇವನು ಪರಮಾರ ವಂಶದ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ಸ್ವದೇಶವನ್ನು ತೊರೆದು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸ ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಕಳುನುಪಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಾಮಂತ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿದ್ದನು.ಬಳಿಕ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಜಗದ್ದೇವನು ಹೊಯ್ಸಳರ ವಿರುದ್ಧ ಸೈನಿಕ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದನು.ಈ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬಲ್ಲಾಳನ ಸಹೋದರರಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಮತ್ತು ವಿನಯಾದಿತ್ಯರ ಸೈನಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧ ಎದುರಾದುದಾಗಿ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಹೊಯ್ಸಳರ ಶಾಸನಗಳು ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭೀಕರ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಘರ್ಷವೆಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹೋದರ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಯುದ್ಧನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿವೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಸೈನಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಗೊಂಡು, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಂತ ರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ವೇಗ ದೊರೆಯಿತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರು ಮತ್ತು ಚಾಲುಕ್ಯರ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹದಗೆಟ್ಟು, ಮುಂದಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು.ಜಗದ್ದೇವನ ಗುರುತಿನ ಕುರಿತು ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಹೊಯ್ಸಳ ಶಾಸನಗಳು ಅವನನ್ನು ಮಾಳವದ ಪರಮಾರ ರಾಜಕುಮಾರನೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದರೆ, ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್ ಹಾಗೂ ಜೆ.ಎಫ್.ಫ್ಲೀಟ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, ಜಗದ್ದೇವನು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಪರಮಾರ ರಾಜಕುಮಾರನೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅವನನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂತಾರ ಸಾಮಂತರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಮರ್ಪಕವಲ್ಲ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಶಾಸನಾಧಾರಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಹೊಯ್ಸಳ ಶಾಸನಗಳು ಜಗದ್ದೇವನ ವಿರುದ್ಧದ ವಿಜಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕುದುರೆಸವಾರಿಕೆಯ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಶಾಸನಗಳು, ಅವನ ದಾಳಿಯಿಂದ ಜಗದ್ದೇವನ ಆನೆಯೇ ಭೀತಿಗೊಳಗಾಯಿತು ಎಂದು ರೂಪಕಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನನ್ನು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಭೈರವನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಅವನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಶಸ್ತಿಪರ ಶೈಲಿಯ ವರ್ಣನೆಗಳು ಹೊಯ್ಸಳರ ಶಾಸನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ರಾಜವಂಶದ ಸೈನಿಕ ವೈಭವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಯುದ್ಧದ ನಿಖರ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ.ಎರೆಯಂಗನ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ. 1100ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡು, ನಂತರ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನೆಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಗದ್ದೇವನ ವಿರುದ್ಧದ ಈ ಯುದ್ಧವು ಕ್ರಿ.ಶ. 1100–1108ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದುಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಘರ್ಷವುಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜಕೀಯಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ತಿರುವಾಗಿದ್ದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತರ ವಿರುದ್ಧ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು

ಜಗದ್ದೇವನ ವಿರುದ್ಧದ ವಿಜಯದ ನಂತರ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಂತ ರಾಜರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು.ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಕೇವಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಜಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು.ಇದರಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬಲ ದೊರೆಯಿತು.ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಅವನು ಇಂದಿನ ಕೊಡಗು ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದ ಚೆಂಗಾಳ್ವ ಎಂಬ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಂತರ ವಿರುದ್ಧ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.ಕ್ರಿ.ಶ. 1103ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ನಡೆದ ಈ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಂಗಾಳ್ವರು ಬಲ್ಲಾಳನ ಸೈನಿಕ ಬಲಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಅವನ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.ಈ ವಿಜಯವು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಿತು.ಚೆಂಗಾಳ್ವರನ್ನು ಅಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಅನಂತರ ಬಲ್ಲಾಳನು ಆಳ್ವಖೇಡ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡನು.ಈ ವಿಜಯಗಳು ಅವನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವು.ಅನಂತರ ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪ್ರಬಲ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದ ಉಚ್ಚಂಗಿಯ

ಪಾಂಡ್ಯರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.ಈ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಅವನು ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬೆಳವೊಳ ಪ್ರದೇಶದತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು.ಈ ನಿರಂತರ ಸೈನಿಕ ಯಶಸ್ಸುಗಳು ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ರಾಜಕೀಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಜಗದ್ದೇವನ ವಿರುದ್ಧದ ವಿಜಯದಿಂದ ದೊರೆತ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಅವನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಹಾಗೀರುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಂತ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಮುಂದಾದನು. ಈ ಮೂಲಕ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದನು.ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಯುದ್ಧಗಳ ವಿವರಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಿಪರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಶಾಸನಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಚಾಲುಕ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.ಆದರೂ, ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ತನ್ನ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮಂತರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಈ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿದವು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಸೋಲು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ

ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಂತರ ವಿರುದ್ಧ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸ ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದವು. ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವವು ವೇಗವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು, ಬಲ್ಲಾಳನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ಸೈನಿಕ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಮಂತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿದ್ದ ಸಿಂದಗಿ ಮನೆತನದ ಎರಡನೆಯ ಅಚ್ಚುಗಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲಾಳನ ವಿರುದ್ಧ ಕಳುಹಿಸಿದನೆಂದು ಶಾಸನಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೊಯ್ಸಳ ಮತ್ತು ಚಾಲುಕ್ಯ ಸೈನ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧವು ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳನು ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ನೈಪುಣ್ಯದಿಂದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪಡೆಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ, ಅವರ ರಾಜಧಾನಿಯ ದಿಕ್ಕಿನವರೆಗೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನೆಂದು ಹೊಯ್ಸಳ ಶಾಸನಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿಪರವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಬಲಿಷ್ಠ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಎದುರು ಅವನು ಹಿನ್ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸೋಲಿನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಲ್ಲಾಳನು ತನ್ನ ವಿಸ್ತರಣಾ ನೀತಿಯನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮೂಲ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು.ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಹಿನ್ನೆಡೆಯಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಗಂಭೀರ ಹಾನಿಯಾಗದೆ, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಅಖಂಡತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು.ಈ ಎಲ್ಲ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದನು.ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಯುದ್ಧತಂತ್ರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದನು.ಇದೇ ಅನುಭವವು ಮುಂದೆ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರಸನಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಶ್ರಯ

ಮರಿಯಾನೆ ದಂಡನಾಯಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿ ಚಾಮವ್ವೆಯವರಿಗೆ ಪದ್ಮಲಾದೇವಿ, ಚಾಮಲದೇವಿ ಹಾಗೂ ಬೊಪ್ಪಾದೇವಿ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರಿಯರಿದ್ದರು.ಇವರು ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರು.ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಈ ಮೂವರನ್ನೂ ಒಂದೇ ದಿನ ಒಂದೇ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾದನೆಂದು ಶಾಸನಗಳು ದಾಖಲಿಸಿವೆ. ಈ ವಿವಾಹದ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಮರಿಯಾನೆ ದಂಡನಾಯಕನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಿಂದಗೆರೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ನೀಡಲಾಯಿತು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.ಬಲ್ಲಾಳನು ಜೈನಧರ್ಮದ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಮರಿಯಾನೆ ದಂಡನಾಯಕನೂ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.ಬಲ್ಲಾಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಪಂಡಿತ, ಶುಭಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಂಡಿತರು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು.ಜೈನ ಬಸದಿಗಳು, ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅವನು ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದನು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರಂತೆ ಅವನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ್ದನು.ಶಾಸನಗಳು ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೂದಾನ ಮತ್ತು ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದನೆಂದು ದಾಖಲಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೀತಿಯು ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಮರಣ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ

ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1108ರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.ಅವನುದೀರ್ಘಕಾಲದ ಗುಣಪಡಿಸಲಾಗದ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದಬಳಲುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬಸೂಚನೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಜೈನ ಕವಿ ದೊಡ್ಡಯ್ಯ ರಚಿಸಿದ ಭುಜಬಲಿಶತಕದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಆಚಾರ್ಯ ಚಾರುಕೀರ್ತಿಯವರು ಬಲ್ಲಾಳನ ಜೀವವನ್ನು ಅಪಾಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಲ್ಲಾಳ ಜೀವರಕ್ಷಕ ಎಂಬ ಬಿರುದು ದೊರೆತಿತ್ತೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿವರವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಜೈನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ಪರಂಪರೆಯ ಕಥನವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಬಲ್ಲಾಳನು ಗಂಭೀರ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಪರೋಕ್ಷ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಇದು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗುವ ಪುತ್ರರಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನ ಮರಣದ ಅನಂತರ ಅವನ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದನು. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ಸುವರ್ಣಯುಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಘಟ್ಟವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಅವನ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಆಡಳಿತವು ಸೈನಿಕ ಸಂಘಟನೆ, ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮುಂದಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಭದ್ರ ನೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು.

ಉಪಸಂಹಾರ: ಹೊಯ್ಸಳ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಮಹತ್ವದ ಅವಧಿಯಾಗಿದೆ.ಅವನ ಆಡಳಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ, ಸೈನಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಳವಾಯಿತು.ಜಗದ್ದೇವನ ವಿರುದ್ಧದ ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಪಾಂಡ್ಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಯುದ್ಧಗಳು ಅವನ ಸೈನಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಜೈನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದೂ ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಸಹ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದನು.ಅವನ ಮರಣದ ಅನಂತರ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ಸುವರ್ಣಯುಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. [a]ೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಡಳಿತವು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿರತೆ, ಸೈನಿಕ ಪುನರ್‌ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ

ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿತು.ಅವನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ನೇರ ಕಾರಣನಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ದಿಕ್ಕು ತೋರಿದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ±ಾ ನಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಆಡಳಿತ ಮರುಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.ಮೊದಲನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಭದ್ರ ನೆಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಉದಾರ ಹಾಗೂ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಅರಸನಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಭಾವವು ಮುಂದಿನ ವಂಶಗಳ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿತ್ತು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕ (ಪ್ರ.ಸಂ), ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಿಕ, ಸಂಪುಟ–04, 05, 06, 07, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1974, 1975, 1976
2. ಡಾ.ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ, ಸಪ್ನಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ಡಾ.ಸೂರ್ಯನಾಥ ಯು. ಕಾಮತ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಎಸ್.ಶೆಟ್ಟರ್, ಹೊಯ್ಸಳರು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
5. ಎಸ್.ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸದ ಮೂಲಗಳು, ಮೈಸೂರು.
6. ಕೆ.ವಿ.ರಮೇಶ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟಗಳು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ. ಬೆಂಗಳೂರು.
7. ಡಾ.ಎನ್.ಎಸ್.ರಂಗರಾಜು, ಹೊಯ್ಸಳ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೈಸೂರು.
8. ಡಾ.ದಯಾನಂದ ಪಟೇಲ್, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ, ಬೆಂಗಳೂರು.
9. ಎಸ್.ಕೆ.ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಹೊಯ್ಸಳ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
10. ಮೈಸೂರು ಪುರಾತತ್ವ ವರದಿಗಳು, ಮೈಸೂರು